

Tisková zpráva

Dodržování vánočních zvyků v českých domácnostech - prosinec 2016

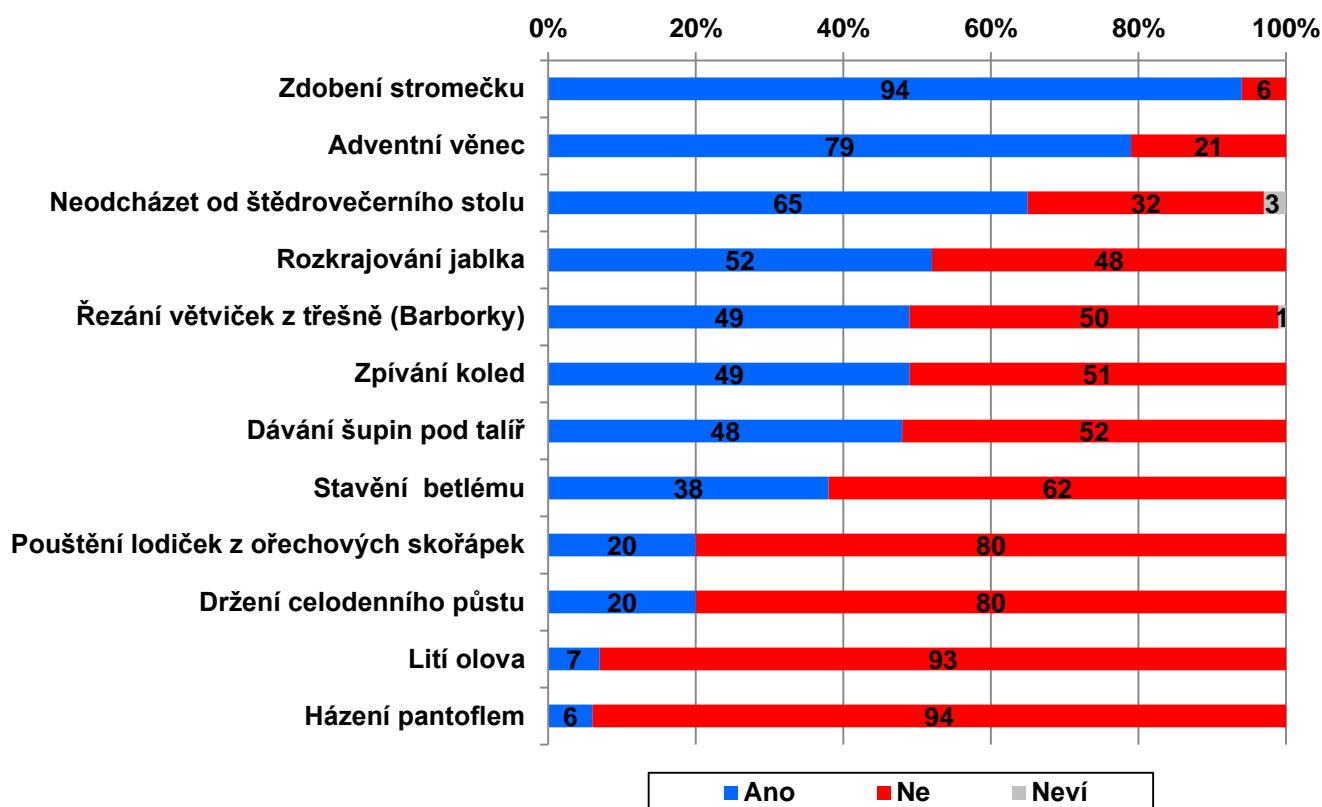
- ⊙ Nejčastěji lidé v ČR dodržují zvyk zdobení vánočního stroměčku, přičemž tuto tradici udržuje 94 % respondentů.
- ⊙ Dalšími zvyky, které udržuje nadpoloviční většina dotázaných, jsou zapalování adventního věnce, neodcházení od štědrovečerního stolu a rozkrajování jablka.
- ⊙ Oproti tomu pouze minimum Čechů se o Vánocích věnuje lití olova či házení pantoflem.

Zpracovaly:
Lucie Černá, Jarmila Pilecká
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 593

V prosinci 2016 byla do pravidelného výzkumu CVVM Naše společnost zařazena baterie otázek týkající se udržování vánočních zvyků, kdy respondenti odpovídali na otázku, zda uvedené zvyky ve své domácnosti dodržují, či nikoli.¹

Graf 1: Udržování zvyků v českých domácnostech (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 28.11. – 12. 12. 2016, 1028 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Udržujete ve Vaší domácnosti následující vánoční zvyky? a) Zdobíte stroměček, b) máte adventní věnec, c) neodcházíte od štědrovečerního stolu, d) řežete větvíčky z třešně(Barborky), e) rozkrajujete jablka, f) zpíváte koledy, g) dáváte pod talíř rybí šupiny, h) stavíte betlém, j) pouštíte lodičky z ořechových skořápek, k) držíte celodenní půst, l) házíte pantoflem, m) lžete olovo.“

Jak vyplývá z Grafu 1, nejvíce respondentů udržuje tradici zdobení vánočního stromečku, přičemž tento zvyk dodržuje 94 % lidí, pouze 6 % respondentů uvedlo, že stromek o Vánocích nezdobí. Více než tři čtvrtiny občanů (79 %) uvedly, že v domácnosti mají adventní věnec a takřka dvě třetiny lidí (65 %) souhlasily s tím, že neodchází od štědrovečerního stolu. Dále následuje skupina vánočních zvyků, které dodržuje přibližně polovina respondentů, zatímco pro druhou polovinu lidí, nejsou s Vánoci spojeny. Jsou jimi: rozkrajování jablka, řezání větviček z třešně (Barborky), zpívání koled a dávání rybích šupin pod talíř. U dalších z předložených zvyků již jejich dodržování deklarovala pouze menšina respondentů. Přibližně dvě pětiny občanů (38 %) uvedly, že staví betlém. Zhruba o polovinu méně lidí (20 %) na Vánoce pouští lodičky z ořechových skořápek a dodržuje celodenní půst. Pouze necelá desetina Čechů podle svého vyjádření dodržuje zvyk lití olova (7 %) a házení pantoflem (6 %).

Podrobnější analýza ukázala, že většinu z uvedených zvyků statisticky významně častěji dodržují ženy než muži. Tyto rozdíly se neprojevily pouze u nejčastěji dodržovaného zvyku, tedy u zdobení vánočního stromečku a u lití olova. Nejvýraznější rozdíly byly zachyceny u zpívání vánočních koled a házení pantoflem. Co se týče rozdílů z hlediska věku, ty jsme u většiny zvyků nezaznamenali. Výjimkou je zdobení stromečku a pořízení adventního věnce, které je méně časté u lidí starších 60 let. Tato skupina lidí naopak častěji drží celodenní půst. U křesťanů je pak pravděpodobnější, že budou dodržovat zvyky držení celodenního půstu, rozkrajování jablka a zpívání koled, než u nevěřících. Pravděpodobnost dodržování vánočních zvyků stoupá se životní úrovní domácnosti respondenta. Neplatí to pouze u rozkrajování jablka a dvou nejméně zastoupených zvyků, tedy házení pantoflem a lití olova. Významné rozdíly nejsou ani mezi těmi, kdo mají nezaopatřené děti, a těmi, kteří naopak ne. Výjimkou jsou první dva nejvíce dodržované zvyky, kdy lidé s nezaopatřenými dětmi častěji zdobí vánoční stromeček a také je u nich častější adventní věnec. Vánoční zvyky celkově častěji dodržují ti, kteří žijí s partnerem. Rozdíly nelze zachytit pouze u tří nejméně zastoupených zvyků, tedy u držení celodenního půstu, lití olova a házení pantoflem. Co se týče rozdílů mezi obyvateli měst a vesnic, lidé na vesnicích častěji drží celodenní půst. Stavění betlému se naopak na Vánoce častěji věnují obyvatelé větších měst.

Tabulka 1: Udržování zvyků v českých domácnostech – časové srovnání (v %)²

	12/2013 A/N	12/2016 A/N
Zdobíte stromeček	94/6	94/6
Máte adventní věnec	77/23	79/21
Neodcházíte od štědrovečerního stolu	66/31	65/32
Rozkrajujete jablka	49/50	52/48
Řežete větvičky z třešně (Barborky)	47/52	49/50
Zpíváte koledy	46/54	49/51
Dáváte pod talíř rybí šupiny	44/56	48/52
Stavíte betlém	38/62	38/62
Držíte celý den půst	23/77	20/80
Pouštíte lodičky z ořechových skořápek	19/81	20/80
Lijete olovo	7/93	7/93
Házíte pantoflem	6/94	6/94

Pozn.: A značí odpovědi „Ano“, N značí odpovědi „Ne“. Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Jak ukazuje Tabulka 1, od roku 2013, kdy CVVM pokládalo tuto baterii respondentům naposledy, nedošlo v dodržování zvyků ke statisticky významným změnám. Pouze se velmi mírně zvýšil podíl těch, kteří si dávají pod talíř rybí šupiny, a to o 4 procentní body.

² Znění otázky: „Udržujete ve Vaší domácnosti následující vánoční zvyky?“ Možnosti odpovědí: ano, ne, neví. Zvyky jsou uvedeny v tabulce v plném znění.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v16-12</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>28. 11. - 12. 12. 2016</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1028</i>
Počet tazatelů:	<i>254</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Kód zprávy:	<i>or161221b</i>
Otázky:	<i>PO.106</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. prosinec 2016</i>
Zpracovaly:	<i>Lucie Černá, Jarmila Pilecká</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt *Naše společnost*, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
